

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Nežanljiva pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 80

Maribor, torek, dne 16. julija 1940

Leto XV

O novem redu

in novi Evropi

Novi red v Evropi žele vsi, ker s stari redom niso zadovoljni. Kapitalistična družba se čuti nesigurno in si želi nov red, ki bi ji omogočil dosednji ali boljši položaj. Delovno ljudstvo ni zadovoljno s svojim socialnim položajem; narodi, kulturni življenji zahtevajo neodvisnost in svobodo za svoje udejstvovanje in življenje. Tako je razumljivo, da je geslo o novem redu in novi Evropi simpatično. Naravnost srečno je izbrana ta nova politična parola z — neznano vsebino.

Kakor so današnje družabne razmere izvor dveh glavnih interesov ter še mnogih drugih, ki jih poznamo, tako bi morali tudi poznati točno analizo novega reda in nove Evrope. Brez te analize res ne moremo vedeti, kaj bosta nudila Evropejcem, zlasti delavskemu razredu in evropskim narodom.

Patriarhalizem je bil red, fevdalizem je bil red, liberalizem je bil tudi red. — Vsak je bil novi red, ki ni izboljševal stalno socialnih, narodnih in mednarodnih razmer. Vsak teh redov je sicer značilno višjo stopnjo gospodarskega razvoja. Ali človeštvo se je delilo bolj in bolj v dva razreda. Najprej so bili ljudje lastnina patriarhov, potem podložniki fevdalcev in v liberalizmu so bili delovni ljudje izločeni iz gospodarstva, postali so »svobodni« in kapitalizem je te ljudi klical k delu, kadar ga je imel, sicer so pa ostali na cesti z beraško palico, ker niso imeli ne dela, ne delovnih pomočkov in ne imetja. Delavec sicer svoboden, je postal Ahasver (človek, ki bega iz kraja v kraj), izločen iz gospodarstva je iskal dela, da se preživi.

Ali mislijo ta red v Evropi res izpremeniti in kako? O tem malo govore.

Iz vseh razmotiranj o novem redu posnemamo dvoje, prvič, da novi red zagovarjajo kapitalisti in drugič, da se po novem redu podredi delo kapitalu. To je, da delavec ne bi bil več svoboden. To vrsto novega reda more vzdrževati le avtoritativna oblast kapitalizma sama. Načrt nove Evrope pomeni zaradi tega močno tendenco po gospodarski diktaturi, ki jo naj predstavljajo osebne avtoritete kot predstavnice kapitala.

Tak je glavni namen novega reda, da Zakaj naša zahteva tudi v novi Evropi je politična svoboda, politična in gospodarska demokracija.

Mi svojega stališča ne moremo izpreminjati. Potrebna je definicija (obrazložitev) novega reda, v katerem bo zajamčena svoboda vseh, demokracija za vse in tudi v gospodarstvu. Če nova Evropa ne bo imela teh temeljev, bo slabo z njo.

Banovinski urad za nadzorstvo nad cenami v Sloveniji

V okviru banovinske uprave v Sloveniji je ustanovljen urad za nadzorstvo nad cenami. Urad je priključen oddelku za trgovino in industrijo banske uprave. Za predstojnika urada ozir. nadzornika cen pa je bil imenovan poprejšnji tajnik Delavske zbornice s. Filip Uratnik. Ni dvoma, da je imenovanje s. Uratnika za nadzornika cen življenjskim potrebščinam zelo posrečna izbira. Če kdo, potem je s. Uratnik gotovo tisti, ki se zaveda, kako nujno potrebno je pobijanje draginje, katere žrtev je predvsem delavstvo. Vedeti pa moramo, da bo s. Uratnik svojo funkcijo vršil lahko samo v okviru obstoječih naredb, ki so v veljavi. Mogoče bo funkcija s. Uratnika baš v tem, da bo s praktičnimi primeri prepričal merodajne o potrebi temeljite reforme naše zakonodaje, v kolikor se tiče preprečitve naraščanja cen.

Anglija je pripravljena in čaka napada

ter ne bo klonila, četudi bi postal London ena sama ruševina, izjavlja Churchill

Dne 14. julija zvečer je govoril angleški ministrski predsednik Churchill vsemu svetu; rekel je:

»Tekom zadnjih 14 dni je angleška mornarica poleg blokiranja Nemčije in zasledovanja italijanske mornarice morala izpolniti neprijetno dolžnost, da je uspešno spravila izven akcije do konca vojne glavne enice francoske vojne mornarice. Ako bi ne bili tega storili, bi bile prišle pod nemško nadzorstvo in s tem bi ne bila ogrožena samo Anglija, ampak tudi Zedinjene države. Niso vse francoske vojne ladje v naših rokah in na varnem, toda ne predstavljajo tolike sile, da bi nas mogla ogroziti.

Danes je 14. julij, francoski narodni praznik. Lansko leto sem gledal v Parizu parado francoske armade. Tedaj ni bilo mogoče predvidevati, kaj se bo zgodilo. Imam pa zaupanje in vero, da jih bo nekaj med nami ostalo, ki bodo doživeli zopet tak 14. julij, ko bo Francija ponovno vzpostavljena v svoji veličini in slavi ter bo zopet stala na prvem mestu, kot branilec svobode in pravic človeštva.

Za očitke ni časa. Ko je prijatelj podlegel sovražniku, je bilo treba skrbeti za to, da orožje iz njegovih rok ne bo dodano k orožju sovražnika. Skupnost interesov med nami in Francijo je kljub vsemu ostala. Borimo se ne samo za Francijo, temveč tudi za vse države v Evropi, ki so podjarmljene. Vsaka angleška zmaga pomeni korak k osvoboditvi Evrope.

Vse kaže, da bo vojna dolga in huda. Nihče ne ve, kdaj se bo razširila. Eno pa je gotovo: Nemčija ne bo dolgo vladala nad Evropo in svet ne bo podlegel nemški oblasti. Sedaj je prišla vrsta na nas, da stojimo sami in gledamo v obličje najhujšemu napadu, ki ga sovražnik lahko podvzame. Napad lahko prične nocoj, mogoče prihodnji teden, mogoče pa tudi nikdar.

Ljubše bi nam bilo, da sprejmemo udarec takoj, kot pa da dolgo nanj čakamo. Klonili ne bomo, milosti prosili ne bomo, kvečjemu, da jo bomo izkazali drugim.

Naši prijatelji preko Atlantika so se bali za nas, ko so videli, kako je bilo toliko držav druga za drugo uničenih. Toda Nemčija še ni naletela na narod, ki bi se ji bil zoperstavil z vso trdnostjo svoje volje. Doslej so bile mnoge države uničene vsled notranjih intrig. Kdo bi mogel pojasniti, kaj se je zgodilo s Francijo, njeno armado, njenim narodom in njenimi voditelji? Toda tu, na našem otoku, stojimo trdni in odločeni. Nemčija ima gotove načrte za uničenje Anglije že več let. Za nas je čast, da smo ostali glavni in največji sovražnik Nemčije.

Pred dvema mesecema smo imeli naše glavne sile v Franciji, tudi vso municijo in letala. Sedaj pa imamo vse to doma. Poldrug milijon vojakov straži Anglijo in z njimi en milijon prostovoljcev.

Če sovražnik napade Anglijo, bomo branili ne samo vsako naselje, ampak tudi vsako hišo. Rajši bomo pustili, da postane London kup razvalin, kakor da bi bili zasluženi.

Pretekli teden smo prizadejali sovražniku izgube v razmerju 5:1 pri

njegovih napadih iz zraka na naše ladje in obale. Toda to, vse je bilo samo uvod v veliko letalsko bitko.

Naša mornarica z več kot tisoč ladjami je sposobna, da poseže v boj kjerkoli in da vzdržuje naše zveze s svetom. Po desetih mesecih vojne imamo večje zaloge živil kot kdajkoli poprej in ne glede na ladje prijateljskih držav, je naša mornarica večja kot v začetku vojne.

Toda napore moramo podvojiti. Pripraviti se moramo za zimo, pa tudi za

Angleški letalski minister o poteku vojne v zraku

Angleški minister za letalstvo Alexander je govoril dne 13. julija v radiu in so njegov govor prenašale vse večje radio oddajne postaje v Ameriki. Povedal je, da so Angleži zbili v zadnjih osmih dneh 90 nemških letal, najbrž pa še nadaljnjih 50.

V noči od 12. na 13. julija so angleška letala obmetavala z bombami razne vojaško važne kraje v zasedenem delu Belgije in Francije ter v Porenju. Posebej so posvetila pažnjo pristanišču Emden, kjer so vrgla 20 ton eksplozivnih bomb. Bombe so povzročile požar, ki je bil viden 120 km daleč.

Nemška letala so te dni napadala an-

gleške trgovalne ladje, ki plovejo v konvojih, t. j. pod zaščito vojnih ladij. V Londonu izjavljajo, da je poskus Nemcev, da bi z letali izvajali blokado Anglije ostal doslej brez uspeha. Tedensko prihaja v angleška pristanišča 2.5 milijonov ton tovora iz prekomorskih dežel.

Nemška poročila

naglašajo, da so podmornice zopet potopile več deset tisoč ton angleškega ladjeva. Pri letalskih napadih je bilo zbitih več desetlin angleških letal, nemških pa samo neznatno število. Angleška letala so napadala nemško ozemlje, pa niso uspela.

Proslava francoskega narodnega praznika v Londonu Velika parada na grobu neznane junaka.

Dne 14. julija (obletnica zavzetja Bastije) je bil v Franciji vsako leto velik narodni praznik. V Parizu so bile na ta dan bučne prireditve in ljudje so plesali ob zvokih godb kar na cestah. — Petainova vlada je proglasila 14. julij za dan narodne žalosti.

V Londonu so bile 14. julija letos velike svečanosti, združene s parado na grobu neznane junaka.

Francoski general de Gaulle in admiral Muselier sta v imenu francoskega narodnega odbora v Londonu položila

venec na grob neznane junaka, potem pa prisostvovala mimohodu francoskih suhozemskih in mornariških čet. Slavnosti se je udeležilo mnogo tisoč Francozov in Angležev.

Angleški ministrski predsednik Churchill je naslovil na generala de Gaulleja pismo, v katerem čestita Francozom k njihovem zgodovinsko pomembnemu narodnemu prazniku in posebej še vsem Francozom, ki so odločeni nadaljevati boj za osvobodjenje Francije in njeno zopetno veličino.

Nov režim v Franciji

Petain je imenoval novo vlado

Kakor smo že javili, sta francoski parlament in senat ukinila ustavo in prenesla polnomočja za vse državne posle na maršala Petaina.

Na podlagi tega pooblastila je maršal Petain objavil dekret, s katerim je določeno, da vrši zakonodajno oblast do sestave novih predstavniških teles državni poglavar Petain, skupno z ministrskim svetom. Ta pravica mu pritiče tudi pozneje, ko bodo predstavniška telesa izvoljena, ako bi nastopile težke notranje krize. Državni poglavar postavlja vse civilne in vojaške uslužbence in razpolaga z oboroženo silo. On ima pravico izdajati pomilostitve in amnestije. Tudi poslaniki so akreditirani pri državnem poglavarju, ki tudi sklepa vse mednarodne pogodbe. Državni poglavar ima pravico objaviti obsedno stanje, nima pa pravice napovedati vojno brez predhodne odobritve zakonodajnih teles.

Petainov namestnik Laval

Petain je odobril, da bo njegov namestnik Pierre Laval. Ako pa bi bil ta

oviran izvrševati svojo funkcijo, mu izvoli naslednika ministrski svet, in zadoštuje, ako za tako izvolitev izmed 12 ministrov glasuje 7. — Vsekakor je idejni nosilec novega režima Laval.

Nova vlada

Maršal Petain je imenoval svojo prvo vlado. Po ustavi je šef države obenem tudi predsednik vlade. Podpredsednik je Laval, narodno obrambo ima general Weygand, zunanje zadeve vodi Paul Badoin. V splošnem pa so v vladi precej nepoznani francoski političarji, vsekakor pa desničarji.

Nemški radio pravi o novi vladi, da so v njej moške od včeraj in da ni od te senilne Francije pričakovati ničesar novega.

»Ljudstva ne preobrazijo niti ustave, ne zakonov in uredbe, niti nove vlade. Narod se preobrazi le z nesebičnim delom vsakega posameznika.«

Escher von der Lindt.

